

ΑΓΓΕΛΟΥ Π. ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ἐπανέυρεσις Χιακῆς ἐπιγραφῆς

Τὸ 1931 ὁ Νικόλαος Μ. Κοντολέων (1910-1975) ἐδημοσίευσε¹ μετὰ περισσῆς φροντίδος ἐνεπίγραφο ἀναθηματικὸ κιονίσκο (βωμὸ ἢ βάση περιρραντηρίου) ἀπὸ τὴν Μονὴ Μουνδῶν, εὐρισκομένη πλησίον τοῦ χωριοῦ *Διευχά* στὴν ΒΔ Χίο. Τὴν ὑπαρξὴ του ὑπέδειξε στὸν τότε Χίο φοιτητὴ ὁ Κωνσταντῖνος Ἄμαντος, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν στὴν ἔδρα τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας, δάσκαλος καὶ συμπατριώτης του.

Ἡ ἐπιγραφὴ, ἀποτελούμενη ἀπὸ τρεῖς στίχους, εἶναι χαραγμένη κυκλοτερῶς² σπειρηδὸν στὸν κιονίσκο ἀπὸ πωρώδη ὠχρόφαιο λίθο καὶ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν κατώτερο (τρίτο) στίχο.³

³Παντακλῆς ἀνέ²θηκεν τῷπόλλω¹νι.

Ἡ L. H. Jeffery τὴν περιέλαβε στὸ μνημειῶδες ἔργο της *The Local Scripts of Archaic Greece*, Oxford 1961, Chios ἀρ. 44, σελ. 338, καὶ τὴν χρονολόγησε στὸ τρίτο ἢ στὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ 6ου αἰ. π.Χ., καὶ στὸν κατάλογό της τῶν Χιακῶν ἐπιγραφῶν, σελ. 343, ἐπέλεξε τὴν εὐρύτερη χρονολόγηση περ. 550-500(;) π.Χ.: τὸ δεύτερο ἥμισυ τοῦ 6ου αἰ. π.Χ. εἶχε προτείνει καὶ ὁ Κοντολέων στὴν δημοσίευσή της ἐπιγραφῆς παραβάλλοντας τὰ γράμματα πρὸς ἐκεῖνα τῆς ρήτρας τῆς Χίου (Jeffery, *LSAG*, Chios 41).

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐθεωρεῖτο ἔκτοτε λανθάνουσα.⁴ Τὸ 2008 καὶ τὸ 2017⁵ τὴν ἀναζητήσαμε ἡ Γεωργία Μαλούχου καὶ ὁ γράφων στὴν Μονὴ Μουνδῶν, ὅπου ἀπέκειτο, ὅταν τὴν ἐδημοσίευσε ὁ Κοντολέων, καὶ στὴν γύρω περιοχὴ.

Τὸν ἐνεπίγραφο κιονίσκο ἐντόπισε πρὸ μηνὸς στὸ ἱερὸ τῆς ἐκκλησίας τῆς Μονῆς κατὰ τὴν διάρκειά προκαταρκτικῶν ἐργασιῶν συντηρήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ μνημείου ἡ διευθύνουσα τὴν Ἐφορεῖα Ἀρχαιοτήτων Χίου, φίλη κυρία Δέσποινα Τσαρδάκα, δ.Φ.

1. Ἐπιγραφὴ ἐκ Χίου, *Ἑλληνικά* 4 (1931) 425-428, φωτ. σελ. 425.

2. Τὴν χάραξη χαρακτηρίζει *σπειρηδὸν* ὁ Κοντολέων, σελ. 426. Γὰ τὸν τρόπο αὐτὸ τῆς γραφῆς βλ. Ἀ. Α. Παπαγιαννόπουλου – Παλαιοῦ, *Ἀρχαῖαι Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαί*, Ἀθῆναι 1939, 18.

3. Ἐπειδὴ ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι χαραγμένη σπειρηδὸν, στὴν παρατιθέμενη μεταγραφὴ ἢ ἀλλαγὴ στίχου δὲν ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς στὴν ἐπὶ τοῦ λίθου χάραξη.

4. Στὴν μὴ ἀναζήτησή της ἴσως συνέβαλε ἡ ἀνακριβὴς καταχώρισις, στὸ λῆμμα τῆς ἐπιγραφῆς, *LSAG* σελ. 343, ὅτι ὁ λίθος εὐρίσκετο στὸ (τότε) Μουσεῖο Χίου (στὸ Τζαμί). Βλ. καὶ F. Graf, *Nordionische Kulte*, Vevey 1985, 440-441, I. Chios 28: Chios Mus. (verschollen?).

5. Εὐχαριστοῦμε ἀπὸ καρδιάς τὸν κ. Φωκά, ἐπίτροπο τὸ 2017 τῆς Μονῆς καὶ ιδιοκτήτη καφενεῖου στὸ χωριὸ *Διευχά*, οἱ κάτοικοι τοῦ ὁποίου τὴν φροντίζουν, διότι μὲ μεγάλη προθυμία μᾶς βοήθησε στὶς μάταιες ἀναζητήσεις μας. Ἀντιθέτως, ἀνώτερη ἀρχαιολογικὸς υπάλληλος, ἐντεταλμένη τότε τὴν διεύθυνση τῆς Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων Χίου, στὸ ἐρώτημά μου, τὸν Ἰούλιο τοῦ ἰδίου ἔτους, μήπως στὸ Ἀρχεῖο τῆς πρῶν Βυζαντινῆς Ἐφορείας ὑπάρχουν παλαιᾶς φωτογραφίαι τῆς Μονῆς, ὅπου ἴσως, κατὰ τύχην, νὰ εἰκονίζεται καὶ ὁ βωμίσκος, ἀπήντησε ἀηθῶς, εἰρωνευόμενη: «καὶ τώρα θυμηθήκατε νὰ τὸν ἀναζητήσετε;».

Στὴν φιλόφρονη προθυμία καὶ τὴν εὐγένεια τῆς φίλης Δέσποινας, ποὺ ἐπὶ δεκαετίες πολλὰ μοχθεῖ ὑπὲρ τῶν Χιακῶν ἀρχαιοτήτων, ὀφείλεται καὶ ἡ πληροφορία τῆς ἐπανερεύσεως τῆς ἐπιγραφῆς καὶ οἱ δύο δημοσιευόμενες στὴν ἐπόμενη σελίδα φωτογραφίες.

Εἰκ. 1-2. Ὁ ἐνεπίγραφος κιονίσκος (φωτ. Δεσπ. Τσαρδάκα)